

Amerika centenáriuma

A tévedés kockázata nélkül megállapítható, hogy Európa 2018-ban életveszélyes állapotban van. Éppen száz évvel ezelőtt került az emberi világ sorsa arra a pályára, amely eltér a társadalmak belső erői természetes fejlődésének rendjétől – arra, amelyen tervezett fejleményeken át vezet az út valamilyen központi irányítás rendjébe. Az út folyamatos változtatásokon vezet tovább, tervezett válságok és háborúk által.

Az évfordulóknak szimbolikus jelentősége van, különösen számunkra, magyaroknak, amiatt, hogy a mögöttünk hagyott bő másfél évszázad során vagy fél tucat, felejthetetlen sorscsapásnak is beillő esemény történt velünk. Illetve nemcsak velünk, inkább Európával, csak hogy rajtunk csattant nagyobbat az ostor.

Most a kerek számú százéves évfordulóra gondolunk. Az 1918-as esztendőben tört meg a katonai ellenállása annak a heroikus védekezésnek, amellyel meg lehetett volna menteni Európát. Nem tévedés, megmenteni a teljes, egész Európát, amely 1914-ig megvolt, és amely azóta nincs többé. Ideje így, történelmi távlatból szemlélni a fejleményeket.

Egymagában topogó sok évezredes kultúrákkal szemben a mindössze másfél ezer évvel ezelőtt a Római Birodalomtól északra eső, eladdig ismeretlen tájakon összegyülekező népek, színes sokféleségük ellenére, megalkották az emberiség haladásának alkotóműhelyét – Európát. Ezt gáncsolták el éppen száz évvel ezelőtt türelmetlen, immár más földrészbeliek. Azt, ami már együtt volt egy reményteljes jövő építésében. Jó úton haladt, egymással versengve is, közös jellegével, a kontinensegyénisége felmutatására. Mindez összedőlt a száz évvel ezelőtti védekezés összeomlásával.

A történelem nem sima, egyenletes folyamat, időnként váratlan lendület éri. A tengeri hajózás fejlődését létrehozó nyugati országok számára megnyílt a nagyvilág, a szétáramlás Amerikában

új területen új hatalmat hozott létre. Európa népe szétáramlott, elidegenedett, divatos szóval: globalizálódott.

Ősi harácsolói ösztön működött a földrajzi felfedezések hátterében: elmarni minden értékesíthetőt erőszakkal, fegyveres fölényvel. A gyarmatosítás hódító szellemisége és erkölcsisége nem ismert határt. A tengerparti európai országok vállalkozói váltak gyarmatosítókká, a világ kereskedőivé. Államok fölötti, ellenőrizetlen üzleti vállalkozások hajói közlekedtek állami zászlók alatt és hadi fedezettel. (Csak egy példa: a British East India Company részvénytársaság, amelynek I. Erzsébet angol királynő 1600. december 31-én adománylevelében kereskedelmi előjogokat biztosított Indiában és más távol-keleti országokban, ahogy az angolok akkor nevezték, a Kelet-Indiákon. Bankházak irányították a gyarmati vállalkozásokat, és az utasításaik szerint biztosították az uralkodóházak a vállalkozások legitimitását, illetve álltak a rendelkezésükre katonaságukkal.)

Így jött létre az atlanti gyarmattartó országok szövetsége és Európában az első világháborús nagyhatalmi szembenállás. A tengeri hatalmak háborús szövetsége, kiegészítve az Amerikai Egyesült Államokkal és Oroszországgal, mindazon hatalmak, népek ellenében, amelyek a közrefogott területen élnek.

Egyszerű magyarázatot kapunk Európa mai történetére az uralkodó vélemény szerint:

– Németország militarizmusa veszélyeztette a békét, annak megmentése érdekében összefogott a világ minden szabadságszerető demokratikus hatalma és népe az agresszor ellen. A jelszó: War to end all wars! **H. G. Wells** kifejezte reményét, hogy a háború borzalmai, a húszmillió halott miatt kellően tudatosul az emberekben, hogy el kell vetni a háborút mint megoldást a politikai vitákban. **Woodrow Wilson** elnök bizonygatta, hogy a háború katalízis lehet a demokrácia elterjedésében.

Anglia és Franciaország szándéka volt letörni a Német Birodalom törekvését, besorolni a gyarmati hatalmak közé. Amerika belépett Anglia vesztésre álló háborújába. Szép gesztus, de ennél sokkal többet tett a tengerentúli hatalom a történelem új szakasza érdekében.

Meghirdette a népek önrendelkezési jogát, a szövetségesek pedig éltek vele.

A másik cselekedete: New York-i, oroszországi emigránsokkal és bankárokkal létrehozta a Szovjetuniót.

A száz évvel ezelőtti esztendőkből az Európa ellen szövetkezett hatalmak nemcsak a háborújukat vitték győzelemre, hanem teljesen szétrombolták Európa politikai-hatalmi rendjét, és olyan állapotot teremtettek, amelynek egyetlen következménye lehetett: Európa bolsevizálása.

A multinacionális királyi birodalmak megszűntek, helyükön nemzeti országokban köztársaságok jöttek létre. A német császárral közölték, hogy csak a köztársasági elnökkel állnak szóba, így lett a német állam köztársaság. A Monarchia felbomlott, Ausztria köztársaság lett, Magyarország pipogya királya kinevezte az idióta Károlyi Mihályt, majd lemondott királyi trónjáról. Megalakult a Magyar Népköztársaság. Ezt követte 1919 márciusában a Tanácsköztársaság. Személyes véleményem: a proletárdiktatúra brutalitása váltotta ki a magyar nép határozott ellenállását, amellyel elutasította a köztársasági államformát, így sikerült megtartani a királyságot.

Olaszországban a korábban szocialista politikus, Mussolini a királyi hatalom mellett erős nemzeti államot épített. Az olasz fasiszta alkotmány volt a legelfogadhatóbb mindenféle internacionálizmussal szemben. Érdemes tanulmányozni.

Németország kivédte a proletárdiktatúra érvényre jutását. A szociáldemokrata weimari köztársaság ideje alatti nyomor és a jóvátételi kötelezettségek súlyával küzdve, nyolcmillió munkanélküliség idején érett volt a helyzet a kommunisták forradalma számára. Ezt elkerülendő Hindenburg köztársasági elnök 1933. január 30-án Hitlert bízta meg a koalíciós kormány megalakításával. Szocializmus, de nemzeti alapon. Új pénz, alapja a munka. A bankokat az állam felügyeli.

Gazdaságilag rendkívül sikeres volt a nemzeti szocializmus. Járulékai: párt-diktatúra, Führer, fajelmélet. Az erőkoncentráció rendkívüli eredményeket hozott létre. Németország ledobta magáról a megalázó béke terheit, megtagadta a jóvá-

tétel további fizetését. Öt év alatt újra számottevő hatalom lett. Nagy hiba volt háborús megoldást választania. Hitler önmaga alkotta diktátor volt, bármilyen távozása más képletet hozott volna létre a német állam vezetésében, bár az ország pusztá talpra állása is elfogadhatatlan volt a nyugati hatalmak részére.

Vele ellentétben Sztálin csak egy megfelelő személy volt a diktatórikus rend számára. A kommunizmus diktatórikus rendszer volt előtte is, azóta is.

Amerika katonai jelenléte Európában 1918-ban még csak alkalmi látogatás volt, egy időre visszavonult a tett színhelyéről. Majd Franklin D. Rooseveltnak volt kidolgozott Európa-feladata. Annak első jeleként az USA elismerte a Szovjetuniót a nemzetközi közösség legális tagjaként. Megindult felsegélyezése gazdasági, technológiai és fegyverkezési téren. Ennek politikailag csak egy célja lehetett, újabb háborúba vinni a Szovjetuniót Európa ellen.

1945 ismét új fejezetet hozott Európa számára. Most is nemes célokért cselekedtek: megszabadítani Európát a fasiszmus veszélyétől és létrehozni a biztonságot a világ számára. Erre a biztonságra a győztes hatalmak közül Amerika és a Szovjetunió fegyveres hatalma vigyáz. Nagy szerep vár rájuk az úgynevezett harmadik világ ideológiai átnevelése és politikai rendszerük kiépítése terén azt követően, hogy a megváltozott nagyhatalmi rendben az európai hatalmak elveszítették gyarmataikat.

Európát pedig egyszerűen elfelezték, mint valami közös erővel megszerzett gyarmati területet, nemcsak gazdasági kizsákmányolásra, hanem ideológiai átnevelésre is ítélve. A keleti részen kizárólagossággal bevezetik a kommunizmus eszmerendjén alapuló szocializmust és államformaként az egyetlen alkalmazható hatalmi szerkezetet, a népköztársaságot. A nyugati részen lazább az ideológiai követelmény, amelyet tágabban értelmezhetően liberalizmusnak neveznek, ami pedig az államformát illeti, az kötelezően politikai pártok demokratikus parlamenti köztársasága.

Az Európa-felezés nem mutatkozott átmeneti intézkedésnek. Például normális észjárással arra a gondolatra jutnánk, hogy a „fasiszmustól” megszabadított Európát néhány évre megszállással biztosítanak a visszarendeződés ellen, majd nagyon illően elköszönének, elhúznának csapataikkal oda, ahonnan jöttek. Nem így történt.

A helsinki egyezmény (a maoista Albánia kivételével) 33 európai ország (a Vatikán is), valamint a Szovjetunió, USA és Kanada részvételével jött létre. Az 1975. július 3. és augusztus 1. között megtartott konferenciasorozat után minden államfő aláírta.

Tehát pontosan 30 évvel a háború befejezése után érlelődött meg a helyzet arra, hogy nemzetközi szerződésben legalizálják mindazt, amit az USA és a Szovjetunió nyugaton és keleten létrehozott, és a nép nyakába zúdított, ami által Európa országainak vezetői készséges kiszolgálói lettek az állandósított megszállásnak, elfogadva népük szabadságának elvételét, kifosztását, idegen ideológia érvényesülését. Ide tudtak zúlleni Európa szabadságszerető népeinek vazallus pártkormányai.

Persze a politikusok simábban fogalmazzak:

„A II. világháború utáni helyzet elfogadása magába foglalta a nemzeti határok sérthetlenségét, azaz a status quo-t, a békés egymás mellett élést, és ezáltal a háború eszközéhez való folyamodás igényének feladását, a békéért való együttműködést, az ENSZ támogatását és a leszerelés folyamatának előmozdítását, a gazdaság terén a kölcsönösen előnyös kapcsolatok kérdését.”

Sok szép szólam hangzott el, főként amerikai elnökök, politikusok részéről az Új Világrendről, amely eddig valahogy mégsem tudott megvalósulni. A világ országainak irányítását ellátó bármely szervezet olyan erőhatalmat igényel, amellyel szembeállni minden más hatalom képtelen. Ez akkor is érvényes, ha az országok összességében egyetért egy ilyen főhatalom létesítésében.

Amerika felmutatta igényét a világhatalmi vezetői pozícióra azáltal, hogy nem vonult vissza Európából 1945 után, ellenkezőleg, megtartotta és bővítette katonai bázisait Európában és főleg Ázsia partjain. Minden további háborúja ezt a célt szolgálja. Ehhez a feladathoz tartotta alkalmasnak háborús szövetségesét, a Szovjetuniót, amelytől az ázsiai térség katonai ellenőrzését várta. Elengedte mérhetetlen nagy, a felfegyverkezésből fakadó háborús adósságát, és további gazdasági és fegyverkezési, hadiipari támogatás ömlött a szovjet államba akkor is, amikor hidegháborúztak egymással. 1945 és 1985 között a két állam közötti viszonyt úgy lehet jellemezni, hogy Amerika szívósan törekedett alkalmassá tenni a moszkvai hatalom urait az együttműködésre.

Nem lehet politikailag annyira elvakulni, hogy ne lássuk az amerikai politika negyven éven át

tartó törekvéseit a szovjet állam alkalmassá tételére. Problémát okozott, hogy Moszkvában bizony komolyan veszik a kommunizmus elvi alapjait, amelyek szerint a világ proletárijai győznek, a kizsákmányoló kapitalisták pedig fákon és lámpavasakon fognak lógni.

A helsinki szép egyetértés egészen másról szól. A rendetlen világ új rend eljöttét várja. Nagy nehezen kezdték megérteni Moszkvában, hogy a nyugatiak internacionalista útján mégiscsak lehet együtt haladni. Harminc év mérhetetlen sok türelme és befektetése eredményezte a helsinki megállapodást Amerika részéről. A terv: két erős katonai hatalom lehet az alapja a Világállam uralmának. Gondoljuk el, van ebben logika. Európa teljesen lehorgonyozva, az ázsiai északi térség nagyhatalma szolgálatába állítva. Nincs olyan földi hatalom, amely szembe helyezhető Eurázsia és Amerika együttes erejével, amelyhez hozzáadható Japán és Dél-Korea is mint szövetséges.

Ezt a projektet ápolta még Reagan elnök is, Gorbacsov ehhez volt készséges partner. Ez volt orosz vonatkozásban az atlantista vonal. Míg az ötvenes években a sztálinistákkal volt probléma (ez vetette drámai fordulatba a magyar forradalmat, amiről annak idején kimerítően írtam), a '70-es évektől kezdve az atlantistáknak meg kellett küzdeniük Moszkvában az eurázsiai geopolitika alkalmazását valló csoportokkal. (Európa és az orosz Ázsia fogjon össze gazdaságilag, hogy kiszorítsa Amerikát.)

A gorbacsovi–reagani kísérlet végül is elvetélt, a szovjet állam összeomlott, vele elszállt a kétpólusú világhatalom is. Milyen egyszerű lett volna Amerika számára tanulmányozni a magyar forradalmat, elfogadni annak azt a tanulságát, hogy a kommunizmus nem átalakítható, a reformkommunizmus nem megvalósítható.

A kommunista művilág, a szovjet állam összeomlott, 1991-ben az immár nem szovjet, hanem orosz katonai erők elhagyták Magyarországot. Oroszország számára új korszak kezdődött.

Ugyancsak új korszak kezdődött az amerikai világhatalmi törekvések számára. Ezzel egyedül maradt, hamarosan keresett indokolást háborúskodásra új veszélyek létrehozásával: War against Terrorism.

Nagy kaland. Bűnös felelőtlenség.
Európa, vigyázz!